

מאמר

קידוש החודש

שנמסר מפי מורינו רה"י

הרה"ג ר' אברהם יעקב פריצקי שליט"א

קונטרס זה יוצא לאור על ידי מכון "דעה את ה'" להוצאת ספרים ומאמרים על דרך "חכמת האמת", שעל ידי "שיבת השער לה" ללימוד הנגלה והנסתר.

מאמר ראשון

סדר מסכת ראש השנה

פרק א', קידוש החודש – בראש השנה

דע, שסדר המשניות במסכתא ראש השנה צריך עיון רב.

הנה, לאחר שהמשנה כתבה במשנה הראשונה במסכתא זו שישנם ארבעה ראשי השנים ולאחר שהיא כתבה במשנה שאחריה את ארבעת הפרקים בהם העולם נידון, היא ממשיכה וכותבת (בפרק א' ובפרק ב' ובמשנה הראשונה שבפרק ג') את עניין קידוש החדש. לאחר מכן (מפרק ג' משנה ב' ואילך) ממשיכה המשנה בדיני השופר.

על כך יש לתמוה:

א. מהי חשיבות עניין קידוש החודש לעניין ראש השנה עד כדי שחציה של מסכתא זו – ראש השנה עוסקת בעניין קידוש החודש, ואף יתר על כן – היא הקדימה את ענייני קידוש החודש לעניין מצוות היום שהוא התקיעה בשופר, ובעוד שהתורה קוראת ליום זה על שם השופר – "יום תרועה".

ב. הנה, בתחילת פרק ג' המשנה הראשונה עוסקת עדיין בעניין קידוש החודש – "רְאוּהוּ בֵּית דִּין וְכָל יִשְׂרָאֵל, נִחְקְרוּ הָעֵדִים, וְלֹא הִסְפִּיקוּ לומר מְקֻדָּשׁ, עַד שְׁחִשְׁבָה, הֲרֵי זֶה מְעַבֵּר", ומשנה ב' שבאותו הפרק מתחילה המשנה לבאר את עניין השופר. הדבר תמוה מאד, מדוע לא צורפה משנה זו העוסקת בעניין קידוש החודש לפרק ב', באופן שהפרק השלישי היה מתחיל בעניין השופר?

זה לשון ה"תפארת ישראל" בהקדמתו לפרק זה:

הרבה נצטערתי להבין למה סכינא חריפא פסקה למשנה זאת מב' פרקים הקודמין שמדברים כולם מקידוש החודש – ממשנה זו, ומה שייכות למשנה זו לחברה עם ב' פרקים הבאים שמדברים כולם מדיני שופר.

ג. בסדר המשניות העוסקות בעניין קידוש החודש, פותחת המשנה "על שְׁשֵׁה חֻדָּשִׁים הַשְּׁלוּחִין יוֹצְאִין" שעניינה הוא השלוחים היוצאים להודיע

לבני הגולה האם עברו את החודש, ולאחר מכן היא ממשיכה וכותבת את עיקר דיני הקידוש "בין שְׁנֵרָאָה בְּעֵלִיל בֵּין שְׁלֵא נְרָאָה בְּעֵלִיל...".

הדבר תמוה מאד, שהרי כפי הנראה משני טעמים סדר הדברים היה אמור להיות באופן שהמשנה היתה צריכה להקדים את דיני הקביעות האם לקדש או לא, ורק לאחר מכן אמורה המשנה להביא את הנידון האם יצאו השלוחים: א. משום שהקידוש הוא עיקר הדבר, ואילו השליחות אינה אלא נטפלת לעיקר עניין הקידוש. ב. משום שבסדר הדברים הקידוש קודם, שהרי קודם קובעים האם לקדש ולאחר מכן יוצאים השלוחים.

ד. המשנה הבאה אחריה עדיין עוסקת בעניין השלוחים, והיא כותבת "על שְׁנֵי חֲדָשִׁים מְחַלְלִין אֶת הַשֶּׁבֶת – עַל נִסְן וְעַל תְּשֻׁרֵי, שְׁבִהֵן הַשְּׁלוּחִין יוֹצְאִין לְסוּרְיָא" ולאחר מכן עוברות המשניות לדבר בעניין עצם הקידוש.

באמת, כפי הנראה אין משנה בש"ס תמוהה כמשנה זו, וכפי שיובא להלן שרש"י כבר הקשה זאת.

הנה, פירוש משנה זו הוא, שמעיקר דין התורה בכדי להעיד לב"ד על קידוש החודש היו מחללים שבת על כל החדשים, ואולם חז"ל תקנו שלא יעשו כן אלא רק "על שְׁנֵי חֲדָשִׁים מְחַלְלִין אֶת הַשֶּׁבֶת – עַל נִסְן וְעַל תְּשֻׁרֵי". על כך נותנת המשנה טעם, והוא משום "שְׁבִהֵן הַשְּׁלוּחִין יוֹצְאִין לְסוּרְיָא", כששלוחים אלו הם השלוחים להודיע לאנשי סוריא האם בית הדין כבר קדשו את החודש.

ברור הדבר שאין תמיהה גדולה מזו, והיא שתולים את עיקר הדבר שהוא השליחות לעצם קידוש החודש שהיא דוחה שבת מדאורייתא, בדבר שפחות בחשיבותו הרבה מאד, והיא השליחות לסוריא להודיע אחר שנעשה הדבר – האם קדשו את החודש?

כך כתב רש"י:

ואם תאמר היאך הוא תולה טעם חילול העדים ביציאת השלוחים, הרי השלוחים עצמן לא ניתן להם לחלל?

על כך הוא יישוב, שבאמת טעם החילול שבת הוא כדי שיתקדש החדש בזמנו בדקתני "ובהן מתקנין את המועדות" דרחמנא אמר "אשר תקראו אותם במועדם" – אפילו בשבת, ויציאת השלוחים דקתני אינו אלא לייפות וליישוב את טעם החילול אף בשביל זאת, דיש דברים שאין הטעם תלוי בהם והם נעשים סעד לדבר ליישבו ולייפותו. עד כאן לשונו.

ברור שהדבר צריך ברור רב.

ה. באמת, גם דבר זה עצמו שמחללין את השבת בכדי לקדש את החדש והמשנה דורשת זאת מפסוק (שהוא עצמו דבר שאינו מצוי שהמשנה עצמה מביאה את הפסוק ממנו נדרשת הדרשא) שְׁנֵאמַר "אֵלֶּה מוֹעֲדֵי ה' אֲשֶׁר תִּקְרְאוּ אוֹתָם בְּמוֹעֲדָם" צריך ביאור, מהו טעם הדבר שהתורה צוותה לחלל את השבת שהיא היא עיקר כל הבריאה אך ורק בכדי שיקבעו את החדש בזמנו, ובפרט שמבואר בגמ' שישנם שיקולים זוטריים ממש לשנות את זמן קידוש החודש?

בפרט יש לציין, שבפשיטות בכל פעם כזו של חילול שבת היה עלול להיות שאפ"י אלפים ורבבות יחללו את השבת בלא תועלת מעשית כלל – שהרי הקידוש נעשה בפועל רק על בסיס כת עדים אחת.

כך גם קיי"ל כדעת רבנן שחילול שבת זה הוא אף שנראתה הלבנה בעליל, וכן עד אחד הולך לקדש את החדש אף תוך כדי חילול שבת, וחילול שבת זה הוא על סמך שמא ימצא עמו מישהו אחר.

נמצא עולה, שכלל עניין קידוש החודש הכתוב כאן ופרטיו צריכים עיון רב.

בסיס יישוב הדברים הוא, שאכן מעיקרי עניין כלל היהדות ומעיקרי עניין ראש השנה הוא בדווקא עניין קידוש החודש. על בסיס זה יבואר להלן, שאין עיקר מצוות ראש השנה רק עניין תקיעת השופר, אלא "סוגיא גדולה" מעניין ראש השנה היא בדווקא עניין עיבור החודש.

מאמר שני

היובל והמבול

☆

פרק א', שש ושבע

דע, שכלל מבנה העולם הוא בתבנית של ששה חלקים, המעבירים כוחותיהם אל חלק שביעי.

משום כך הוא נבנה בששה ימים בכדי לשובות ביום השביעי, משום כך כלל זמן העולם הוא "שית אלפי שנין הוי עלמא וחד חרוב", משום כך כל שבוע מורכב מששה ימים ושבת, ועל דרך זו יש עוד מבנים רבים של שש ושבע, כשמיטה ויובל, שבעת ימי הפסח, (וכך גם חג השבועות החל בסיום שבעת השבועות וכך גם שמונת ימי חג הסוכות) כשכולם בנויים על אותה התבנית.

על דרך זו, מבנה החודשים מורכב משני מבנים של שש ושבע: א. מתשרי עד אדר – שש, וניסן השביעי. ב. מניסן עד אלול – שש, ותשרי השביעי.

באמת, דבר זה – שמבנה העולם הוא בתבנית של ששה חלקים המעבירים כוחותיהם אל חלק שביעי ניכר גם בגוף האדם, שהרי הוא בנוי באופן שששת חלקיו אמורים להעביר את כוחותיהם אל הנוק' שלו.

דבר זה – שהאדם מותאם לבריאה ולמבנה זה של ששת החלקים המיועדים להעביר כוחותיהם אל החלק השביעי, הוא טעם הדבר שהקב"ה צווה את האדם את מצוות פריה ורבייה.

משמעות כלל "מבנים" אלו של ששה חלקים המעבירים כוחותיהם אל חלק שביעי היא, שהם מושתתים על עיקר סדר הנהגת הקב"ה את עולמו שהיא במבנה זה של ששה חלקים המעבירים כוחותיהם אל חלק שביעי.

פרק ב', חיים

הדבר ברור, שעניינו של "מבנה" זה של שש ושבע שבגוף האדם, הוא "המשכת חיים". כהמשך לכך, מכיוון שברור הדבר שכל המבנים של השש והשבע מקבילים בעיקר עניינם, הרי ש"מבנה" זה של שש ושבע שבגוף האדם מוכיח שעומק עניין כל העברה משש לשבע – גם בדברים שהם במבנה "זמן", הוא "העברת חיים".

פירוש הדבר הוא, שאמת הדבר היא ש"זמן" הוא "דבר חי". כהמשך לכך, מכיוון שהוא דבר חי לכן כשם שב"אדם חי" יש תהליכי עיבור ולידה, כך גם בזמן שהוא דבר חי יש תהליכי עיבור ולידה המולידים "זמן חדש".

אם כן, כשם שבאדם העברה משש לשבע ממשיכה "חיים" בדרך עיבור ולידה, כך גם העברה משש לשבע במבנה "זמן" היא "העברת חיים" בדרך עיבור ולידה.

פרק ג', יובל ומבול

דע, שבמקביל לכך שהעברה טובה מהשש לשבע ממשיכה חיים, הרי שאי העברה תקינה ממשיכה מוות.

"שם הדבר" הוא, שהמשכה תקינה נקראת "יובל" משום שהוא מוביל את כוחות המשפיע אל המקבל באופן נכון כשבך מתמשכים "חיים", ואילו המשכה באופן שאינו תקין נקראת "מבול" משום שכשהדבר נעשה באופן שאינו נכון הוא מבלבל ומבלה את הכל, ואם כן הוא המשכת "מוות".

וביתר בירור: המכנה המשותף של יובל ומבול הם האותיות "בול", אלא שביובל האות י' מורה על מיקוד הובלת ששת הכוחות מבחינת הדוכרא אל הנוק' ומשום כך הוא יובל, ואילו במבול האות מ' שהיא אות ריבועית מורה על פיזור ההובלה אל הנוק', ומשום כך היא מבול.

זהו ביאור דברי חז"ל שאמרו "האוחז באמתו ומשתין כאילו מביא מבול לעולם", והוא משום שמידת היסוד היא החלק השישי מכלל הששה. אם כן, אם היסוד עובר כתקנו הרי הוא מוביל את כל כוחות ההשפעה באופן של יובל ונמשכים בכך חיים לולד, אך אם ח"ו הוא מקלקל הרי הוא מביא מבול לעולם.

והנה, כפי הנזכר ההמשכה ניתנת להיות בשני אופנים – יובל ומבול. זהו טעם הדבר שחודש מרחשון נקרא "בול", והוא משום שהוא החודש הבא אחר החודש השביעי – חודש תשרי שקיבל מששת החדשים שלפניו, ובו נקבע האם השפע יהיה יובל שיוציא יובל, או שהוא יהיה מבול ח"ו.

פרק ד', המבול

באמת, יש לחלק את כלל המבנים של שש ושבע לתהליכים כלליים ולתהליכים פרטיים, וכגון שבריאת העולם ושית אלפי שנים היו עלמא הם תהליכים כלליים, ואילו כל שבוע הוא תהליך פרטי.

אחד מה"מבנים" של "שש ושבע" בהם היה אמור לעבור כח השש אל השבע, היה בשנת שש מאות שנה לחיי נח. "מבנה" זה הוא "מבנה כללי", משום שלאחר קלקול העולם על ידי חטא אדם הראשון תלה העולם את תיקונו בנח ככתוב "זה ינחמנו ממעשנו ומעצבון ידינו מן האדמה אשר אררה ה'", והדבר אמור היה להיות בסוף אותם ששת מאות שנות נח.

אם כן, לאחר ששת מאות שנות נח היתה אפשרות שיהיה "יובל", אך קלקול העולם שנבע כתוצאה מהשחתת כל בשר את דרכו על הארץ שמשמעותה היא אי העברה תקינה של ששת כוחות הגוף אל החלק השביעי, הביא לכך שנהיה "מבול" שבילה את הכל ובלבל את הכל.

וביתר בירור: כתב רבינו בחיי, שירידת אורך חיי האדם בזמן המבול למאה ועשרים שנה ככתוב "והיו ימיו מאה ועשרים שנה" "מובנית" על עניין השש והשבע, והוא משום שמכיוון שלפי "מבנה" זה שהיה בזמן נח ששה אלו הם שש מאות שנה, ומכיוון ש"חומש" הוא שיעור ראוי לשיר, לכן הקב"ה עשה שחומש מכלל החיים – שהיו שש מאות שנה, יהיו מאה ועשרים שנה.

והנה, הדבר ברור, שאותו מבול שהיה בימי נח נשאר קבוע לבלות ולבלבל את כל העולם עד עצם היום הזה. ואולם, מכיוון שכל עניין הבריאה הוא להביא לכך שיהיה מבנה של ששה הממשיך "חיים" אל החלק השביעי, הרי מוכרח הוא הדבר שמכאן ואילך יש לנו לתקן את אותו פגם המבול. אם כן, יש לברר מהו הנזק שנגרם לעולם, ואיך נצא מבלבול זה.

פרק ה', החזרה לחיים

ביתר בירור – טעם הדבר שיש לברר מהו הנזק שנגרם לעולם.

דע, שמפורש בדברי הנביאים ואחריהם בדברי רבותינו הראשונים והאחרונים, שבעתיד יחזור העולם למצבו שהיה קודם המבול – קודם הבלאי והבלבול.

הנה, כתיב כי הנני בורא שמים חדשים וארץ חדשה ולא תזכרנה הראשנות ולא תעלינה על לב... לא יהיה משם עוד עול ימים וזקן אשר לא ימלא את ימיו, כי הנער בן מאה שנה ימות והחוטא בן מאה שנה יקלל. פירוש הפסוק הוא, שבעתיד יחזרו הדברים לתקנם, ואם אדם ימות בן מאה יחשב הדבר שנער מת.

על דרך זו, ניתן לפרש את הפסוק "הקטן יהיה לאלף והצעיר לגוי עצום" – המדבר על הגאולה, שהוא אומר שהקטן יחיה אלף שנה.

וביתר בירור, מפורש ברש"י על הפסוק "ויהי נח בן חמש מאות שנה ויולד נח את שם את חם ואת יפת" שמבנה החיים שהיה קודם המבול הוא הוא שיהיה אחר שוב הדברים למקומם, זה לשונו:

א"ר יודן מה טעם כל הדורות הולידו לקי שנה וזה לחמש מאות, אמר הקב"ה אם רשעים הם (- הבנים שיהיו לנח) יאבדו במים ורע לצדיק זה, ואם צדיקים הם אטריח עליו לעשות תיבות הרבה. משום כך הוא כבש את מעיינו ולא הוליד עד חמש מאות שנה כדי שלא יהא יפת הגדול שבבניו ראוי לעונשין לפני המבול, דכתיב "כי הנער בן מאה שנה ימות" – ראוי לעונש לעתיד.

אם כן, בדבריו שהוא מביא את פסוק זה "כי הנער בן מאה שנה ימות" הכתוב לגבי העתיד – על סדר הדברים שהיו קודם המבול, מפורש שאותה מערכת חיים שהיתה קודם המבול היא שתהיה לעתיד לבא. אם כן, מכיוון שיעודנו הוא להגיע לכך, הרי שיש לברר מהו הנזק שנגרם לעולם, ואיך נצא מבלבול זה.

פרק ו', חובתינו

באמת, הדבר הוא הרבה יותר מכך!

הנה, בפשיטות היה נראה שסדר דבר זה שיחזור העולם לתקנו לא יהיה בזמננו אלא "בסוף העולם", וכך גם שדבר זה יהיה באופן שלפתע פתאום ישנה הקב"ה את העולם ויחזירו למצבו שהיה קודם המבול.

ואולם, דע היטב שטעות גדולה היא! אמת הדבר היא, שכל עניינה של התורה הוא להביא לתיקון הבלבול ולהביא אל היובל – המוביל נכון את חיי הבריאה למצבה התקין לאופן ששוב יחזרו החיים לכפי שהם היו קודם המבול.

וביתר בירור: כשם שברור הדבר שהחטאים הם הם שגרמו למבול, כך אמור להיות ברור הדבר שאין החזרת העולם לקדמותו תהיה באופן של מהלך מנותק ממעשינו, אלא ברור הדבר שמעשינו הם הם האמורים להחזיר את העולם לתיקונו.

על בסיס זה – שהתורה היא היא המחזירה את הדברים למתכונתם, הרי אין פירוש הכתובים "לְמַעַן יָרְבוּ יְמֵיכֶם וְיָמֵי בְנֵיכֶם עַל הָאָדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְדֹוֹד לְאַבְתָּיִכֶם לְתֵת לָהֶם כַּיְמֵי הַשָּׁמַיִם עַל הָאָרֶץ", וכן "רְאֵה נָתַתִּי לְפָנֶיךָ הַיּוֹם אֶת הַחַיִּים וְאֶת הַטּוֹב וְאֶת הַמּוֹת וְאֶת הָרָע, אֲשֶׁר אֲנֹכִי מַצְוֶה הַיּוֹם לְאַהֲבָה אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ לְלַכֵּת בְּדַרְכָּיו וּלְשַׁמֵּר מִצְוֹתָיו וְחֻקֹּתָיו וּמִשְׁפָּטָיו וְחַיִּיתָ וְרַבִּיתָ" ועוד פסוקים אחרים רבים האומרים שהדבקות בה' היא חיים להיות פסוקים אלו ברכה בעלמא, אלא פירושם הוא חיוב להחזיר על ידי קיום המצוות את העולם לקדמותו – לחיי קודם המבול שהם הם אריכות הימים!

אם כן, העלתנו על הדעת שסדר הדברים הוא שהדבר מנותק ממעשינו נובעת מכח היצר הרע, שכל מטרתו היא לחזק את כח המבול ולמנוע מאיתנו לקיים את אמת הדבר, והיא לקיים את דברי התורה המחזירים בפועל ממש את הבריאה אל ייעודה.

אם כן, המבט הנכון על כלל הנזכר הוא, שהעולם היה במצב נכון, הוא בולבל ובלה במבול, והתורה כותבת ומחייבתנו לשמור את המצוות בכדי לסדר את הדבר עד שיחזור העולם לכפי מצבו התקין כפי שהיה קודם המבול.

משום כך, חובה גדולה מוטלת עלינו לברר מהי הדרך שתביאנו אל אותם ימים ארוכים.

במקביל – הדבר ברור שמכלל ענייניו של המשיח הוא, שהוא יהיה זה שיביאנו לכך. אם כן, זהו הדבר שמבררים אנו – כיצד המשיח יעשה זאת.

פרק ז', עץ החיים

באמת, לאחר שבסיס זה ברור, הרי ראוי הוא הדבר להזכיר שעל דרך זו – שהחיים אמורים לחזור ולהיות כפי שהם היו קודם המבול, יש עוד דבר קדום לקודם המבול – שאף הוא אמור לחזור להיות בעתיד, ואף הוא נעשה ותלוי בקיום התורה והמצוות.

הנה, אדם הראשון היה בגן עדן, ועיקר עניינו היה לאחוז בעץ החיים. ואולם, מחמת חטאו הוא שולח מגן עדן ומאפשרות אחיזתו בעץ זה.

והנה, התורה נקראת "עץ חיים". אין פירוש הדבר "הקבלה" בעלמא, אלא אמת אמת הדבר היא שלא רק שהתורה אמורה להחזיר את מצב האדם והעולם לאותו עץ החיים, אלא היא עצמה עץ החיים!!!

כל טעם הדבר שאיננו יודעים מדוע התורה היא "גן עדן" והיא היא "עץ החיים", הוא משום שאיננו מבינים אותה מספיק נכון. אילו מבינים היינו אותה נכון, הרי אמת הדבר היא שפשוט היינו במצב של יובל ובמצב של גן עדן ושל עץ החיים!!!

מעבר לכך. "קצוות חוט" להבין איך כלל התורה היא ממש "עץ החיים" כבר נתנו לנו על ידי חז"ל. כל הנותר לנו, הוא לפקוח את עינינו ולראות את הדברים, עד שובינו אל אותו "עץ החיים".

הנה, כתוב בתורה שהאדם גורש מגן עדן ומעץ החיים. כשנתבונן נראה, שלא נראה שגירוש זה הוא ממקום אחד על פני כדור הארץ אל מקום אחר, ובאופן שישנה אפשרות שלפתע פתאום נלך כאן על פני כדור הארץ ונגיע אל אותו גן עדן ואל אותו עץ החיים.

משום כך ברור הדבר – כפי המפורש בדברי רבותינו, שסדר גירוש זה הוא באופן שאדם הראשון היה במצב רוחני ומוזכך נעלה מאד מאד, וזיכוכ גדול זה הוא היותו בגן עדן. ואולם, כתוצאה מחטאו הרחיקו הקב"ה מזכות זו אל מקום העיבוי – כירידת האדם להיותו כבהמה.

והנה, הבה נצייר לנגד עינינו את ירידת הקב"ה במתן תורה להיותו על גבי ישראל ולנתינתו את התורה שהיא היא "עץ החיים". הלא ברור הדבר שקדושה עצומה ירדה ושכנה בכך על כל אחד ואחד מישראל, ומסתבר ביותר שאותה תורה הנקראת "עץ חיים" היא היא אותו "עץ החיים" ממנו גורשנו.

אם כן, שוב הבה נצייר לעצמנו את היותינו אנו עצמנו במתן תורה, הרי בתוך ידינו היתה אותה קדושה וזכות של גן עדן, וכהמשך לכך ברור הדבר שהתורה שבידינו היום היא המשכיות של אותו "עץ החיים". אם כן, כפי הנזכר, כל טעם הדבר שאיננו יודעים ואיננו חשים זאת, הוא משום שאיננו פוקחים עינינו לראות נכון איך התורה היא היא אותו גן עדן ואותו עץ החיים – מהם גורשנו!

בין הדברים המביאים ל"יובל", היא מצוות התקיעה ב"שופרות היובלים". אם כן, בכך יש בסיס להתקדם לביאור עניין מצוות ראש השנה.

מאמר שלישי

הנטייה

☆

פרק א', שנת חמה ולבנה

כפי הנזכר, כל עניין התורה מכאן ולהבא, הוא לתקן את הבלבול ולהשיב את הבריאה אל מהלך "יובל".

משמעות הדבר היא, שבכדי להבין איך נעשים הדברים, ובכדי לקחת אחריות עלינו לקיים את דברי התורה באופן המחזיר את העולם לדרך הישר של היובל, הרי שיש לנו להבין מה כותבת התורה על הבלאי שנעשה במבול, וכהמשך לכך יש לנו להבין איך סדר התורה ומצוותיה מתקנים את בלבול המבול.

באמת, בעניין הדברים שהיו במבול ותוצאותיהם נכתבו הדברים במק"א בהרחבה, ובענייננו יכתבו להלן מקצת מהדברים.

הנה, במבול נטה ציר כדור הארץ ממקומו. באופן טבעי דבר זה עצמו מבלה את העולם ומביא לקיצור ימי האדם, משום שאילו כדור הארץ היה סובב סביב צירו באופן ישר, הרי לא היו תנודות של קיץ וחורף וקור וחום – כשהתנודות הן הן הגורמות לכך שיהיה בלאי.

בנוסף, נטייה זו גורמת לשינוי בין שנת החמה משנת הלבנה. אילו הדברים היו כתקנם, הרי שנת החמה היתה בת שלש מאות וששים יום (כפי כל מספר המעלות שישנו בהיקף של כל דבר שהוא בן שלש מאות וששים מעלות), וכך גם כל חודש היה בן שלשים יום בדיוק. אם כן, מכיוון שיש שתים עשרה חודשים, ואילו כל אחד מהם היה בן שלשים יום בדיוק, הרי הם היו משלימים שנת לבנה שאף היא היתה בת שלש מאות וששים יום. בכך היו מתואמים שנות החמה עם שנות הלבנה, כששניהן היו בנות שלש מאות וששים יום. אילו היה כך, לא היה צריך לקדש את החדשים ולא לעבר את השנים.

פרק ב', בסיס הגלות

ביתר עומק:

אמת הדבר היא, שעומק משמעות נטיה זו והפרדה זו בין שנת החמה משנת הלבנה, היא פירוד וריחוק בין הקב"ה המנהיג לפי החמה, וישראל המנהיגים לפי הלבנה.

כהמשך לכך, לא רק שנטיה זו מורה על פירוד בין הקב"ה והברואים, אלא נטיה זו היא הגורמת את אפשרות הגלות, ושני טעמים לדבר:

א. משום שהריחוק מהקב"ה הוא גורם הגלות.

ב. משום שמצד עצם הטבע, במקום שישראל יהיו במקום הממוקד המיועד להם – שהוא בארץ ישראל, הרי עם הנטייה של כדור הארץ ישנה אפשרות שישראל ייטו ממקומם ויגלו מארצם.

זוהי באמת עומק משמעות דברי חז"ל שאמרו שהמבול ניער את כל מתי מבול אל שנער. משמעות הדבר היא, שלשם ננערו כל כוחות המוות של העולם שהיו במבול, ואם כן זוהי הסיבה ששנער שהיא בבל היא ראש כל הגלויות.

פרק ג', כה יהיה

להרחבת בהירות הדבר – איך יש בידינו "תפיסה" מסוימת להבין את נטיית כדור הארץ כתוצאה מהמבול, ואיך "נטה" אותו שוב אל צירו הנכון.

הנה, באופן כללי התשובה היא, שכשם שבמבול העבירות בכוח הרוחני היטוהו, כך מצוותינו בכוח הרוחני הן הן ששיבוהו למסלולו ויביאו אותנו אל אריכות החיים הכתובה בתורה.

ואולם, באופן כללי, כשם שתזוזת הכדור כתוצאה מהמבול נראית לעינינו בפועל, כך מעוניינים אנו לנסות ולחוש האם יש איזו שהיא דרך פיזית להחזרת הכדור לצירו.

ובכן, הבה נתבונן לרגע על כדור הארץ. בהסתכלות רחבה כדור הארץ הוא חלק מצביר כוכבים המכיל מאות אלפי כוכבים (הנקראים גלקסיית שביל החלב).

ובכן, אם יהיה באפשרותינו להתבונן על כלל גלקסיה זו נראה, שהיא דומה ממש לשפע זרע האדם המכיל אף הוא מאות אלפי זרעים. בהתבוננות נוספת נראה, שכשם שבזרע האדם רק חלק אחד מתוך כל אותם חלקים נקלט וממנו העיבור (ככתוב בגמ' נדה לא.), כך גם מתוך כל הכוכבים שבגלקסיה הרי רק על גבי אחד מהם יש בני אדם חיים, והוא כדור הארץ.

בדברים אלו יבוארו ביתר שאת הפסוקים "וְהָיָה דְבַר ה' אֵלָיו לְאמֹר לֹא יִרְשָׁךְ זֶה כִּי אִם אֲשֶׁר יֵצֵא מִמֶּעֶדְךָ הוּא יִרְשָׁךְ, וַיֹּצֵא אֹתוֹ הַחוּצָה וַיֹּאמֶר הִבֵּט נָא הַשָּׁמַיְמָה וְסַפֵּר הַכּוֹכָבִים אִם תּוּכַל לְסַפֵּר אֹתָם וַיֹּאמֶר לוֹ כֹּה יִהְיֶה זִרְעֶךָ, וְהָאֱמֵן בְּה' וַיַּחְשְׁבֶהָ לוֹ צְדָקָה". ביאור הדבר הוא, שכלל מצבור הכוכבים אכן ממש מוכיח מתוכו שהוא בבחינת המשכת הזרע, ועל כך אמר לו הקב"ה "וְסַפֵּר הַכּוֹכָבִים... כֹּה יִהְיֶה זִרְעֶךָ", משום שמבנה הכוכבים תואם ממש את עניין זרעו.

והנה, על בסיס רקע זה, הרי אם מתייחסים אנו אל אותו כדור הארץ שהוא חלק מכלל הכוכבים שב"שביל החלב" – כחלק מכלל המשכת הזרע, ואם רואים אנו שאותו כדור הארץ שהוא אותו הנבחר שיווצר ממנו ולד שהרי החיים נמצאים רק עליו, וכשנראה שהוא קיבל מכה ונטה מצירו, הרי בהתבוננות נרחבת רואים אנו ממש את דברי חז"ל שאמרו "האוחז באמתו ומשתין כאילו מביא מבול לעולם", שהרי כלל הגלקסיה נראית ככלל המשכת הזרע, ובה אותה טיפה שהעובר מתפתח ממנה שהיא עם "דפיקה". זהו המבול שבהמשכת הזרע!

אם כן, התקרבו בכך להבין כיצד ניתן "להטות" את כדור הארץ. כשם שדבר ה' אל אברהם היה שהכוכבים יכולים להשפיע על הזרע, כך הזרע יכול להשפיע על הכוכבים ולגרום מבול. על כן, מחוייבים אנו ביתר שאת להזהר לשמור את דבר חז"ל "האוחז באמתו ומשתין כאילו מביא מבול לעולם" ואת כל המסתעף מכך.

על דרך זו, מכיוון שעומק עניין כל המצוות הוא סדר צוותא בין הקב"ה וישראל ועניינן הוא "שמירת הברית" שבין הקב"ה וישראל, הרי שבכך יש בידינו קצה חוט להבין איך באופן כללי המצוות מביאות לתיקון המבול, והוא שאם נשמור ברית זו וצוותא זו שבין הקב"ה ובינינו, הרי המשכת הזרע העובר מששת חלקי הדוכרא שענייננו גילוי הקב"ה – אל הנוק' שהם ישראל תהיה באופן תקין, ואותו חלק מכלל הזרע לא יקבל נטייה.

אלו הם הדברים באופן כללי, ואולם, אמת הדבר היא ש"מבנה" הדבר – איך המצוות "בונות" יחוד תקין הוא מבנה ברור, והוא הדבר שיבואר להלן.

מאמר רביעי

החזרה ליובל

פרק א', החודש הזה – תיקון המבול

"הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם רֵאשׁ חֲדָשִׁים, רֵאשׁוֹן הוּא לָכֶם לְחֹדְשֵׁי הַשָּׁנָה". היא המצווה הראשונה שנצטוו ישראל, יציאת מצרים תלוייה בה, עד שיש "הוא אמינא" שהתורה תתחיל בה!

אמת הדבר, שתמוה מאד: א. מהו הרעיון במצווה זו – שכל עניינה הוא לדעת מהו חשבון החדשים. ב. מהו הקשר שיש בכך בין ישראל לאביהם שבשמים?

הדברים מתבררים היטב על בסיס הנזכר, והוא שהפגם הגדול שהיה בעולם בזמן המבול היא נטיית מהלך שנת החמה שמשמעותו היא הנהגת הקב"ה את העולם ממהלך שנת הלבנה שמשמעותו הנהגת ישראל את העולם. לכך באה מצווה זו של סידור החדשים והשנים שעניינה הוא תיקון אותה הפרדה.

זהו טעם הדבר שהיא המצווה הראשונה שנצטוו ישראל, זהו טעם הדבר שיציאת מצרים תלוייה בה והוא משום שכל הגלות נובעת מאותה נטייה וכנזכר לעיל, וזהו טעם ה"הוא אמינא" שהתורה תתחיל בה!

עוד כהשלמה לכך נעשה הדבר על ידי מצוות השופר המורכבת מתקיעת ראש השנה עד ראש השנה – שהם בתחילת חדשי הלבנה, וכך גם היא מורכבת מתקיעת יום כפור ביובל – שהיא השלמת שס"ה ימי החמה – מראש השנה שעבר עד ליום הכפורים, וכפי שיבואר להלן.

בכך מתבאר בסיס טעם הדבר שמצווה זו של קידוש החדש כתובה במסכתא ראש השנה, והוא משום ששתי מצוות אלו – קידוש החודש עם מצוות השופר הן המביאות לתיקון נטיית המבול.

פרק ב', מבנה המועדים

ביתר בירור:

עניין זה של "סידור שנת החמה עם שנת הלבנה" מתחיל בעניין קידוש החודש עליו נצטינו במצוות "הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם רֵאשׁ חֹדְשִׁים", ומתמשך למצוות "שמור את חדש האביב" שדרשו חז"ל "שמור אביב של תקופה שיהיה בניסן" שפירושו הוא שיש להתאים בין תקופת האביב התלוייה בשמש לחודש ניסן התלוי בירח, וכך גם ל"וחג האסיף תקופת השנה" שדרשו חז"ל שיש להתאים את חג הסוכות שיהיה בזמן אסיפה שפירושו הוא שיש להתאים בין תקופת האסיף התלוייה בשמש לחודש תשרי התלוי בירח.

והנה, באמת כשנתבונן נראה שסדר המועדים הכתוב בתורה תלוי בשני צירים מרכזיים, והם מצבי התבואה – האביב הקציר והאסיף, ובמקביל לכך מצבי עם ישראל – פסח שבועות וסוכות. ואולם, כשנתבונן עוד נראה, שציר זה של מצבי התבואה – האביב הקציר והאסיף תלוי בשמש, ואילו ציר זה של מצבי עם ישראל – פסח שבועות וסוכות תלוי בירח.

יותר מכך!

הנה, הכתוב אומר "קדש ישראל לה' – ראשית תבואתה". משמעות הדבר היא, שכשם שהתבואה גדלה בבריאת העולם כך גם גידול עם ישראל הוא עצמו גידול תבואה, ועל כך אומר הכתוב שכשם שיש "תרומה" ו"ראשית" בתבואה כך ישראל הם הם ה"תרומה" וה"ראשית" של תבואת הקב"ה.

מכיון שכך, כשם שיש "אביב קציר אסיף" בתבואה, כך יש "אביב קציר אסיף" בעם ישראל שנקראו "ראשית תבואתה".

אלו הם זמני ה"אביב קציר אסיף" של ישראל שנקראו תבואה:

הנה, פירוש תיבת "אביב" הוא שהתבואה באביב – דבוקה למוץ. לאחר מכן באה תקופת הקציר, וכשהתבואה מתייבשת באה תקופת האסיף.

משמעות ה"אביב" היא שהתבואה קשורה לאביב, משמעות הקציר היא שהתבואה מתחילה להיפרד מאביב ול להיות בפני עצמה, ומשמעות האסיף היא זמן התכלית של התבואה.

ענין יציאת מצרים הוא ה"אביב" של ישראל, משום שבזמן זה בחר הקב"ה בישראל והיינו תחת רשותו של הקב"ה – אבינו.

ענין מתן תורה הוא ה"קציר" של ישראל, משום שבזמן זה התחילו ישראל להפרד מהמצב בו רק הקב"ה מנהיג את הבריאה, והתחילו בהנהגתם את הבריאה על ידי התורה.

ענין הסוכות הוא ה"אסיף" של ישראל, משום שענין חג הסוכות הוא סוף תולדות הבריאה בה ישבו ישראל בסוכת עורו של לויטן.

על בסיס כל הנזכר, הרי בהכרח שמשמעות ציווי התורה לתאם בין חדשי הלבנה לחדשי החמה היא לא רק "ליישר" את הדברים, אלא המשמעות היא שבניית כל תשתית וכל תהליך עם ישראל ויציאתם מהגלות אל הגאולה תלויה בתיאום זה.

זהו טעם הדבר שכל המועדים מביאים אל ה"יובל" שעיקרו במתן תורה בכתוב "במשך היובל המה יעלו בהר" והמשכו בשנת היובל בה העבדים יוצאים – כהמשך ליציאת עם ישראל מעבדות מצרים, והוא משום ששכל עניינם הוא להפקיע מהמבול ולהחזיר אל היובל.

זהו טעם הדבר שהתורה כותבת על היובל את הברכות שבפרשת בחוקתי – שכל עניינם הוא חיי עולם הבא, והוא משום שהיובל המפקיע מהמבול הוא הוא חיי עולם הבא שעליו כתבה התורה שירבו ימיכם.

וביתר עומק. מכיוון שהתבאר שמשמעות תיאום שנת החמה עם שנת הלבנה היא תיאום בין הקב"ה וישראל, ומכיוון שתיאום זה הוא תיאום מערכות "חיים", הרי שכשם שכל תיאום בין מערכת "חיים" של זכר למערכת חיים של נקבה מביא לעיבור, כך תיאום זה מביא ל"עיבור" – הוא הוא עיבור החודש ועיבור השנה.

פרק ג', ממחרת השבת

בדברים הנזכרים תבואר היטב "מחלוקת" חכמי ישראל עם הצדוקים בעניין פירוש הכתוב "ממחרת השבת" – האם הוא ממחרת שבת בראשית כדעת הצדוקים או ממחרת הפסח כדעת חכמי ישראל.

הנה, "שיטת" הצדוקים – שמבחינתם אין תושבע"פ היא, שהקב"ה נתן את התורה שבכתב והוא לא נתן חלק לישראל להנהיג את הבריאה, ומשום כך אין תושבע"פ. אם כן, במקביל, סדר כל המועדים אמור להיות המשכיות לשבת בראשית בדווקא שהוא יום השביתה של הקב"ה.

מאידך דעת חכמים – והיא יסוד כל היהדות, שהוטל על עם ישראל לסדר את שנת הלבנה – כנוק', במקביל לשנת החמה – שבבחינת הדוכרא. אם כן, חייב להיות שתשתית החגים תהיה בדווקא "ממחרת השבת" – ממחרת הפסח שהרי כל עניין זה של סדר המועדים בא לסדר את תהליכנו במקביל אליו.

זוהי באמת כוונת הגמ' הלומדת את הדבר מ"תספר לך" – ספירה של ב"ד, והוא משום שספירת הב"ד היא היא הספירה ה"בונה" את תהליך עם ישראל!

ביתר עומק. משמעות הדבר היא עד כדי כך, שחלק מהרעיון של "ממחרת השבת" הוא שהוא יחלל את השבת בראשית, משום שכל העניין הוא להוכיח שלעת עתה תיקון השבת שלנו – שעניינה הוא שביתת הקב"ה על גבי השבת שלנו – חג הפסח, חשובה יותר.

זהו בסיס ביאור עניין מסכתא זו, ומלחמת הצדוקים בעניין קידוש החודש – המלווה את צעדי חז"ל הכתובים בה, להביא לקידוש החודש ולהודעה על הדבר לגלויות.

פרק ד', סדר מסכת ראש השנה

על בסיס הנזכר, יישבו השאלות הנזכרות לעיל.

א. מכיוון שיסוד כל התורה הוא החזרת אותה הנטייה, ומכיוון שכפי הנזכר במק"א בדברינו תיקון הנטייה נעשה על ידי מצוות השופר מצד אחד ועל ידי סידור עניין החדשים על ידי הב"ד מצד שני, לכן מסכתא זו פותחת בעניין קידוש החודש שהוא צד אחד מצדדי סידור הדבר, ולאחר מכן היא ממשיכה בעניין השופר שהוא הצד השני.

ב. טעם הדבר שהמשנה האחרונה העוסקת בעניין קידוש החודש לא צורפה לפרק ב' אלא היא מצורפת לפרק השלישי העוסק בעניין השופר, הוא בכדי לומר ששני הדברים הם שני צדדים של אותו הדבר – תיקון הנטייה.

ג. על בסיס הנזכר, שליחות השליחים להודיע לגולה אינה שליחות בעלמא, אלא עניינה הוא שמכיוון שהגלות תלוייה בנטייה ומכיוון שהנטייה מסודרת על ידי קביעות החדשים, הרי שמשמעות שליחות זו להודיע לגולה היא תיקון הגלות!!!

משום כך פותחת המשנה את עניין קידוש החודש ב"על שְׁשֶׁה חֻדָּשִׁים הַשְּׁלוּחִין יוֹצְאִין" שעניינה הוא השלוחים היוצאים להודיע לבני הגולה האם עברו את החודש ולאחר מכן היא ממשיכה "בין שְׁנֵרָאָה בְּעֵלִיל בין שְׁלֵא נִרְאָה בְּעֵלִיל..." – שהוא עיקר דיני הקידוש, והוא משום שאכן עיקר עניין קידוש החודש הוא תיקון הגלות, וכפי שהתבאר הדבר נעשה על ידי הודעת השלוחים לבני הגולה האם עיברו את החודש.

ד. בכך מתבאר היטב שהמשנה הבאה אחריה תולה את עיקר הדבר שהוא עצם קידוש החודש בדבר הנראה פחות בחשיבותו והוא שליחות ההודעה לסוריא להודיע האם קדשו את החודש, והוא משום שאכן עיקר טעם כל קידוש החודש הוא בכדי לתקן את הגלות, וכפי הנזכר נעשה הדבר על ידי שליחות ההודעה לסוריא ולגולה.

ה. בכך מתבאר היטב טעם הדבר שקבעה התורה שמחללין את השבת בכדי לקדש את החודש, והוא משום שקידוש החודש הוא המחזיר את הבריאה כולה אל צירי הנכון, והוא הוא הדבר המאפשר לחזור אל השבת המקורית כפי שהיתה קודם חטא אדם הראשון.

בדברים הנזכרים יבואר גם טעם הדבר שהמשנה מפרטת כיצד היו מתקנים את הגולה על ידי המשואות וכיו"ב, והוא משום שעומק העניין הוא שבכך אכן היו פועלים את העברת כח קידוש החודש אל הגולה.

המשך הפצת חוברות אלו, תלוייה בתרומתכם!

לפנייה בכל ענייני הישיבה, לתרומות ולהנצחות, להצטרפות לרשימת התפוצה, להשגת ספרי מורינו ראש הישיבה "יסוד הבריאה" שני חלקים, "יסוד המועדים", "צוציתא", "בינת הדעת", "אדיר במלוכה" שני חלקים ועוד חוברות שיצאו לאור, ניתן לפנות לטל' הישיבה 02-5606201, או לטל' 0504169427 או למייל yeshiva@hashaar.com

תרומות ניתן להעביר גם ב"נדרים פלוס", על שם "ישיבת השער להשם".

לשאלות בלימוד ישירות לראש הישיבה ניתן לפנות לטל' 0527126035 בין השעות 20.45-21.15 או למייל roshyeshiva@hashaar.com

להלן שיעורי הישיבה הפתוחים לזמן אלול:

נושא השיעור	יום	שעה	מקום	משך השיעור	נמסר על ידי	אפשרויות קליטה
"דרך עץ החיים" לרמח"ל	א' - ו'	לאחר תפילת ותניקין	ביהכ"נ הגר"א למטה	כס דק' 10	רה"י	קול הלשון, טל' הישיבה
"שרשי המצוות" לרמח"ל	א' - ה'	13.20	בית מדרש מסילת התורה, רח' מירסקי 5 רמות ד'	45 דק'	רה"י	קול הלשון, טל' הישיבה
ספד"צ בעיון	א' - ה'	21.30-22.30	ביהכ"נ הגר"א למטה	שעה	רה"י	קול הלשון, טל' הישיבה
פרשת השבוע	ה'	15.00	ביהכ"נ הגר"א למטה	חצי שעה - שעה	רה"י	קול הלשון, טל' הישיבה
שערי אורה	ו'	10.00	ביהכ"נ הגר"א למטה	שעה	רה"י	קול הלשון, טל' הישיבה
מסילת ישרים על דרך הסוד	שב"ק	16.00	ביהכ"נ הגר"א למטה	שעה	רה"י	
שערי אורה	שב"ק	9.30	ביכ"נ מאור ישראל רח' החלוצים 2 פינת זבוטינסקי. פרדס כ"ץ	שעה	הרב אליהו כהן שליט"א	
יסוד הבריאה	מוצ"ש	22.45	רבי עקיבא 42 ביתר	45 דק'	הרב אלכסנדר חייט שליט"א	
יסוד הבריאה	שלישי	20.15	קהל תורת חסד (אלטע יסוד'י) 567 Lawrence Avenue, Toronto	45 דק'	הרב מאיר יהושע שליט"א	
יסוד הבריאה	ליל שישי	8.30	ביכ"נ זכות אבות רמת שרת בעזינ למעלה	45 דק'	הרב יעקב טייטל שליט"א	

שיעורי הישיבה נשמעים בטל' הישיבה 02-5606201, ב"קול הלשון" בקו ישיר לשיעורי הרב 0732951392, ואף ניתנים לצפייה באתר קול הלשון. בזמני השיעור, ניתן להשתתף בשיעורים אלו גם באופן חי בתוך השיעור דרך קו הישיבה, ודרך הקו של קול הלשון. תרומות ניתן להעביר גם ב"נדרים פלוס", על שם "ישיבת השער להשם".

ישיבת "השער להי"

למרנן ורבנן

הננו לברככם יחד עם כל בית ישראל
בשנה טובה ומתוקה, תכלה שנה
וקללותיה, תחל שנה וברכותיה.
שנה שידעו כל יושבי תבל כי לך
תכרע כל ברך תשבע כל לשון,
לפניך ה' א' יכרעו ויפלו ולכבוד שמך
יקר יתנו ויקבלו עול מלכותך עליהם.

בברכה

ראש הישיבה   הנהלת הישיבה

רבנן ותלמידיהון

